

Další setkání Odborné sekce pro výkon profese adiktologa (OSPA) hostila organizace Remedis v Praze

ZPRÁVY Z OBORU

Amalie Pavlovská, Tomáš Brejcha, Lenka Vavrinčíková, Kateřina Sklenářová Francová

1. LF UK a VFN v Praze, Klinika adiktologie

Dne 8. června 2015 schválila členská schůze jednohlasně návrh výkonného výboru České asociace adiktologů (ČAA) na založení Odborné sekce pro výkon profese adiktologa v rámci ČAA. Sekce je primárně zaměřena na výkon profese adiktologa ve zdravotnictví. V rámci pravidelných setkání (1–2krát ročně) se členové sekce věnují řešení témat z oblasti ambulantní péče, výkonu profese adiktologa v lůžkových zařízeních a sociálních službách a dále praktickým a metodickým aspektům provozu adiktologické ambulance, návrhům na změny vyhlášek a metodických pokynů. Dalšími cíli jsou rozvoj komunikace se zdravotními pojišťovnami (ZP), sdílení zkušeností se ZP, vykazováním dat ZP a sdílení dobré praxe profese adiktologa.

Předsedou sekce je Bc. Tomáš Brejcha, adiktolog, psychoterapeut a sociální pracovník, vedoucí Adiktologické poradny PREVENT v Českých Budějovicích. Členy sekce jsou adiktologové působící v adiktologických službách, členové ČAA, kteří rozvíjejí fungování adiktologických ambulancí či jakýmkoli způsobem vykonávají profesi adiktologa.

První setkání OSPA v roce 2019

Setkání se konalo v pondělí 11. března 2019 a zúčastnilo se ho 14 adiktologů z 11 organizací (PN Bohnice, Remedis Praha, Klinika adiktologie, PREVENT 99, Věžeňská služba ČR, Kolping, Ústřední vojenská nemocnice Praha, PL Červený Dvůr, RIAPS Trutnov, Ulice Plzeň, Remedis Brno). Tradicí pravidelného setkávání členů OSPA je obměna hostitelských organizací, které se v rámci sekce představují a při exkurzi umožňují nahlédnout do fungování svých služeb. Tentokrát setkání pořádalo nestátní zdravotnické zařízení Remedis, s. r. o., v Praze.

Remedis

Nestátní zdravotnické zařízení Remedis poskytuje komplexní služby nejen uživatelům návykových látek, kromě širokého spektra disciplín somatické medicíny se věnuje právě adiktologické péči. Od roku 2012 má oddělení závislostí (vedoucí je PhDr. Lenka Vavrinčíková, Ph.D.), které nabízí substituční léčbu metadonem i buprenorfinem, a od roku 2017 ambulantní péči v rámci adiktologické ambulance. Vedením substitučního programu je pověřena absolventka adiktologie Mgr. Jiřina Majerová. Zodpovědnost za oddělení závislostí stojí primárně na profesi adiktologa a jejich výkonech. Multidisciplinární tým je doplněn o psychiatra, psychoterapeuty a zdravotní sestry. Kolegyně se zmínily o zajímavé novince, od ledna 2019 zavedly v obou modalitách substituční léčby nulovou toleranci alkoholu, následují tedy nejnovější trendy ve zdravotnictví, které nepodporují model „bezpečné dávky alkoholu“.

Remedis, s. r. o., je otevřen spolupráci se studenty adiktologie, kromě praxe nabízí i možnost práce v substitučním programu (kontaktní práce v tzv. výdejně), kde mají příležitost učit se, sbírat

zkušenosti a postupně v oboru růst.

Aspekty výkonu profese adiktologa v praxi

V rámci tohoto setkání se diskutovalo několik hlavních témat. Největší prostor byl věnován aktuálním informacím o spolupráci se zdravotními pojišťovny, celoživotnímu vzdělávání v adiktologii a také reflexi působení adiktologů v rámci věznic. Diskutovali jsme však také o praxi ambulantní léčby či testování klientů na přítomnost návykových látek v těle.

Celoživotní vzdělávání adiktologa

Novela zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních zrušila vydávání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Osvědčení se po 1. 9. 2017 nevydávají a neprodlužují se platnosti již dříve vydaných osvědčení. Režim výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu však zůstává zachován. Celoživotní vzdělávání povinné pro prodloužení osvědčení již není relevantní. Není však zřejmé, jaké vzdělávání uzná ZP a jak bude systém celoživotního vzdělávání ve zdravotnictví v budoucnu nastaven Z tohoto důvodu ČAA i nadále akredituje kurzy a vzdělávací akce.

Kurzy S4: Někteří kolegové se setkali s odmítnutím pojišťovny uzavřít smlouvu o úhradě adiktologických výkonů s neoficiálním zdůvodněním, že specializační kurz S4 absolvovali pod hlavičkou nestátní neziskové organizace SANANIM, z. ú.

Proběhla diskuze nad absencí nabídky těchto kurzů, Klinika adiktologie ani SANANIM aktuálně žádný kurz nerealizují, Česká asociace adiktologů zvažuje jejich realizaci pod svou záštitou, nicméně personálně i kapacitně to nepředstavuje nejvhodnější řešení. Naopak zařadit nabídku specializačního vzdělávání pod hlavičku IPVZ se zdá být žádoucí.

Kolegům byly také předány informace o postupu v přípravě specializace klinický adiktolog.

Smlouvy se zdravotními pojišťovny

VZP prodloužila smlouvy o úhradě adiktologických výkonů všem organizacím, které byly zapojeny do jejího pilotního projektu, ten je stále ve fázi vyhodnocování, žádné další smlouvy uzavřeny nebyly. Bylo by vhodné vyvíjet tlak, ucházet se o nové smlouvy, nečekat.

PREVENT 99 České Budějovice má v tuto chvíli pět smluv se zdravotními pojišťovny, aktuálně hledají další adiktology do ambulance.

RIAPS Trutnov má smlouvy se všemi pojišťovny, kromě Vojenské, Ústřední vojenská nemocnice, které v době setkání chyběla smlouva s VZP, již v této věci učinila úspěšné kroky.

Dle sazebníku výkonů není možné vykázat práci s rodinnými příslušníky klienta, profesi adiktologa schází výkon pro tyto účely. Možnou cestou by bylo rozšíření výkonů, případně zařazení tohoto výkonu do spektra výkonů realizovaných adiktologem se specializací klinický adiktolog.

Adiktolog ve věznicích

Kolegyně Kateřina Sklenářová Francová je jedním z adiktologů nově působících v českých věznicích, konkrétně ve Vazební věznici Praha-Pankrác a také na Generálním ředitelství Vězeňské služby.

V ČR je 35 věznic, pozice adiktologa je obsazena ve 13 z nich na různé výši úvazku. Celkem ve věznicích pracuje 15 adiktologů a do budoucna se počítá s postupným náborem dalších. Velký podíl na tomto pozitivním stavu má Mgr. Tomáš Koňák, který zároveň pro adiktology zajišťuje výborné zázemí a stará se mimo jiné o nábor adiktologů. Náplň práce adiktologa se odvíjí od typu věznice, převážně jde o ambulantní adiktologickou péči v rámci zdravotního střediska dané věznice.

V současné době nemá žádná věznice uzavřenou smlouvu s pojišťovnou, nicméně práce adiktologa je vykazována prostřednictvím výkonů dle sazebníku.

Pro ilustraci, věznice Praha-Pankrác je nástupní a vazební věznice, práce s odsouzenými a obviněnými zde má svá specifika. V pankrácké věznici je Centrum substituční terapie, v současné

době přijímá pouze pacienty, kteří byli zařazeni do substituce již před nástupem do výkonu trestu nebo vazby. Používaným substitučním přípravkem je metadon. Vězeňská služba je připravena rozšířit možnosti substituce, nicméně je třeba dořešit zejména otázky úhrady substituentu a navazující péče po propuštění z věznice (nedostatečná kapacita civilních substitučních center či úhrada buprenorfinu pacientem). Nabídka adiktologické péče je pro vězněné osoby dobrovolná, pozice adiktologa je funkčně provázána s ostatními profesemi, které poskytují péči o závislé nebo ohrožené závislosti. Adiktolog spolupracuje ve věznici mimo jiné i s pracovníky neziskových nestátních organizací, které poskytují adiktologické služby jako vnější subjekt. Cílem spolupráce je optimální péče o pacienty v daných podmínkách, navázání pacienta do služeb následné péče a podpora při návratu zpět do života na svobodě.

Struktura ambulantní léčby

Rozlišili jsme dva typy programů: programy, které jsou časově a tematicky ohraničené, strukturované (např. program pro klienty usilující o navrácení řídičského oprávnění, pro těhotné klientky či klientky OSPOD) a programy dlouhodobé ambulantní péče, kde strukturu tvoří milníky dané kontraktem a individuálním plánem klienta. Shodně platí, že je klíčové, aby klient znal hranice programu a svého působení v něm, aby věděl, co se bude dít, co je od něj očekáváno, jaká jsou pravidla.

Řidičské oprávnění u klientů substituční léčby

Není jasné, jaká jsou pravidla odebrání a navrácení řídičských oprávnění klientům adiktologických služeb, respektive klientům v dlouhodobé substituční léčbě. Algeziologové, kteří využívají stejnou medikaci, své klienty nepovažují za závislé, řídit mohou. Klienti v substituci v tomto narážejí na nejasnosti v systému.

V sobotu 13. července 2019 se bude konat další triatlonový závod Železný adiktolog, který společně organizují PREVENT 99 a Psychiatrická léčebna Červený Dvůr.

Další setkání OSPA je plánováno na čtvrtek 10. října 2019 v RIAPS Trutnov.